

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/206082,Uroczystosci-z-okazji-80-rocznicy-Operacji-Market-Garden-Wroclaw-10-wrzesnia-202.html>
28.02.2026, 06:23

[Następny](#)

[Powrót](#)

Uroczystości z okazji 80. rocznicy Operacji Market Garden – Wrocław, 10 września 2024

Uroczystości zainaugurowano uroczystym otwarciem wystawy „Wierny Polsce. Major Ryszard Małaszkiwicz”, której celem jest upamiętnienie losów żołnierza walczącego o niepodległość Polski zarówno na frontach Europy, jak i w czasach powojennych represji komunistycznych. Wernisaż uświetnili prezes IPN dr Karol Nawrocki oraz wnuczka majora, Ewa Haliniarz.

10.09.2024

[Świadek Historii](#)

- Major Ryszard Małaszkiwicz uformowany był w patriotycznej rodzinie na Wileńszczyźnie. Był harcerzem i do dziś pozostaje dowodem na to, że jednym z największych sukcesów II Rzeczypospolitej – Polski międzywojennej – było wychowanie całego pokolenia Polaków, którzy nigdy nie zgodzili się na odebranie wolności i niepodległości, bo nosili je w sercach – powiedział podczas wernisażu prezes IPN dr Karol Nawrocki.

Prezes wspomniał również o trudnych losach majora po wojnie, kiedy Polska trafiła pod okupację sowiecką:

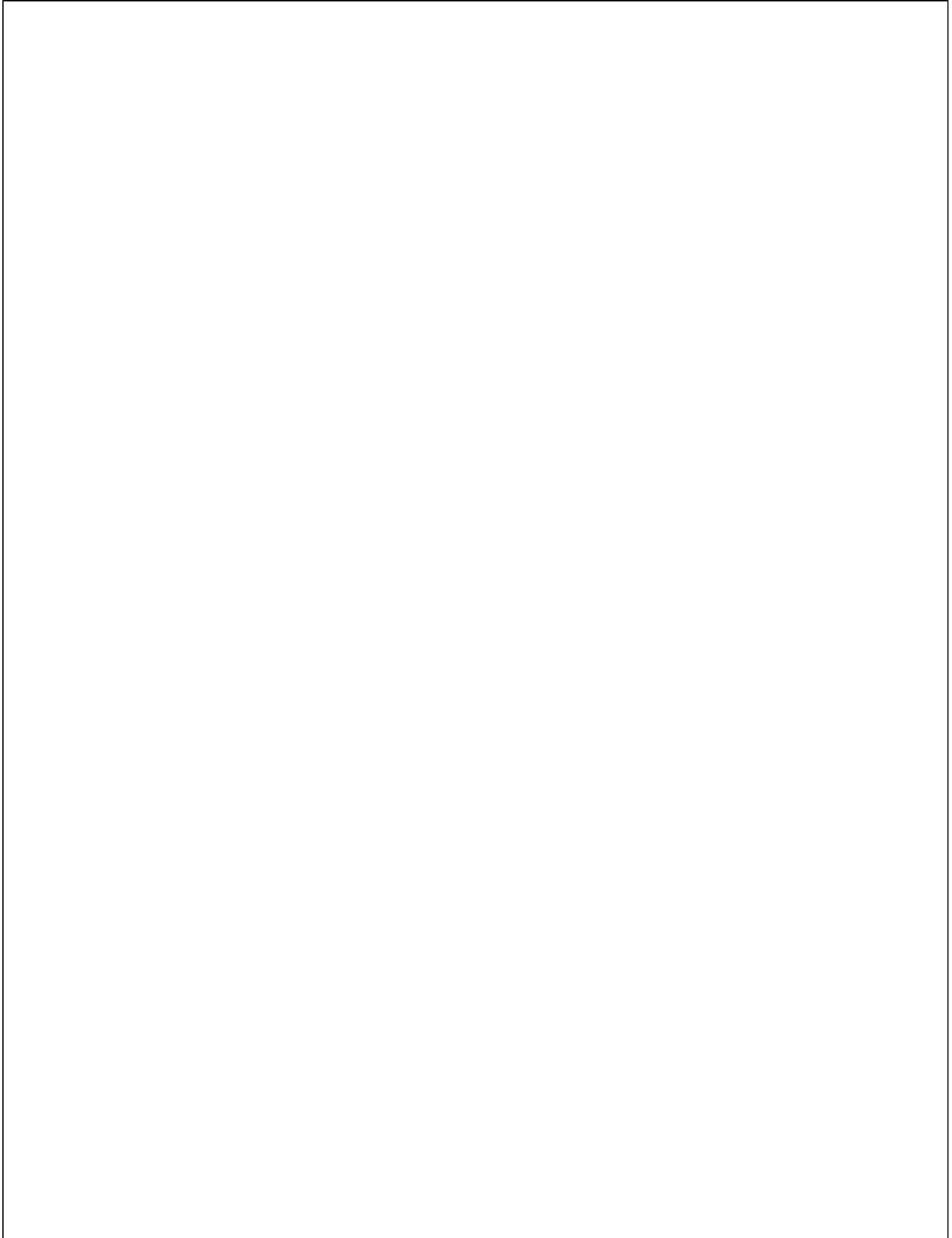
- Gdyby Polska była wolną i niepodległą, to tacy jak major Ryszard Małaszkiwicz, mieliby już po roku 1945 swoje pomniki, swoje tablice i byłiby bohaterami narodowymi. Nie musieliby czekać do czasu, w którym to rodzina, wnukowie, kolejne pokolenia i Instytut Pamięci Narodowej przywracają pamięć o tym, któremu wdzięczni jesteśmy wolność i niepodległość. W Polsce komunistycznej major Małaszkiwicz był przecież represjonowany i więziony.

Wystawę otworzyli prezes IPN dr Karol Nawrocki oraz wnuczka majora Ewa Haliniarz.

Wystawa pt. *Wierny Polsce. Major Ryszard Małaszkiwicz* ma charakter biograficzny i w swoim założeniu ma popularyzować postać Ryszarda Małaszkiwicza oraz losy żołnierzy 1. Samodzielnej Brygady Spadochronowej. Podkreśla ona zaangażowanie późniejszego szefa sztabu 1. Samodzielnej Brygady Spadochronowej w działania na rzecz Niepodległej Ojczyzny jeszcze w okresie zaborów jako harcerza, walk z bolszewikami o granice w latach 1919-1921, służbę w Wojsku Polskim w latach 1918-1939, następnie wysiłek we współtworzenie na terenie Wielkiej Brytanii 1. Samodzielnej Brygady Spadochronowej i udział w operacji Market Garden. Po powrocie do zajętego przez komunistów kraju Małaszkiwicz był więziony i represjonowany przez komunistów. Nigdy nie zgodził się na współpracę zarówno ze służbami specjalnymi polskich władz komunistycznych, jak i podporządkowanym sowietom LWP. Przez lata utrzymywał kontakt z holenderskimi mieszkańcami Driel, świadkami walk 1SBS w 1944 r. m.in. Corą Baltussen. Był inicjatorem ufundowania i wmurowania tablicy upamiętniającej żołnierzy 1.SBS na Jasnej Górze w 1988 r.

Wystawa przygotowana przez dr. Andrzeja Olejniczaka pracownika Oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN we Wrocławiu oraz Marcina Zugaję autora biografii mjr. Ryszarda

Małaszkiwicza przedstawia w sposób chronologiczny losy tego wileńskiego harcerza, oficera Wojska Polskiego, uczestnika operacji Market Garden, ofiary represji komunistycznych i jego życie w II połowie XX w. we Wrocławiu. Znaczna część materiałów wykorzystanych w wystawie, ikonograficznych, jak i pochodzących z kwerend ma charakter nieznany i niepublikowany. Większość pochodzi ze zbiorów rodzinnych i ze zbiorów Instytutu Polskiego i Muzeum Gen. Sikorskiego w Londynie.

Późnym popołudniem na Cmentarzu Parafialnym św. Rodziny we Wrocławiu odbyło się odsłonięcie grobu weterana majora Ryszarda Małaszkiwicz. Uroczystość prowadzona zgodnie z ceremoniałem wojskowym rozpoczęła się od odśpiewania hymnu Polski i przedstawienia biogramu majora.

- Naród ma wewnętrzną siłę i potrafi trwać nawet w czasach, kiedy nie ma państwa. I nasz dzisiejszy bohater jest tego najlepszym dowodem. O Polskę upominał się jako siedemnastolatek jeszcze przed odzyskaniem niepodległości w roku 1918. W Polsce służył w okresie międzywojennym. Gdy Polska wolność i niepodległość utraciła w roku 1939, to nie wahał się, aby tysiące kilometrów stąd podejmować walkę o wolną i niepodległą Polskę. Ta nie powstała w roku 1945. Stała się sowiecką kolonią. Dlatego czekaliśmy tak długo, aby tacy bohaterowie wracali do narodowej świadomości.

Nasze dzisiejsze spotkanie jest dowodem tego, że pamięć przekracza granice życia i śmierci. Wielu z nas wydaje się to naturalne. Pamięć trwa, mimo że ktoś umiera. Pamięć trzeba pielęgnować, przypominać o tych, którzy budują naszą historyczną świadomość - zaznaczył dr Karol Nawrocki.

Po okolicznościowych przemówieniach nastąpiło poświęcenie pomnika oraz apel pamięci, po którym żołnierze oddali salwę honorową.

W imieniu Instytutu Pamięci Narodowej wieńce złożyli prezes IPN dr Karol Nawrocki oraz dyrektor Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej we Wrocławiu dr hab. Kamil Dworaczek.

W uroczystościach udział wzięli m.in. rodzina majora, przedstawiciele władz rządowych, samorządowych i wojska, weterani oraz mieszkańcy Wrocławia.

Nagrobek uczestnika walk pod Arnhem położony na Cmentarzu Św. Rodziny we Wrocławiu wyremontowano staraniem Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN.

Uroczystości z okazji 80. rocznicy Operacji Market Garden - Wrocław, 10 września 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczystości z okazji 80. rocznicy Operacji Market Garden - Wrocław, 10 września 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczystości z okazji 80. rocznicy Operacji Market Garden - Wrocław, 10 września 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczystości z okazji 80. rocznicy Operacji Market Garden - Wrocław, 10 września 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczystości z okazji 80. rocznicy Operacji Market Garden - Wrocław, 10 września 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczystości z okazji 80. rocznicy Operacji Market Garden - Wrocław, 10 września 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczystości z okazji 80. rocznicy Operacji Market Garden - Wrocław, 10 września 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczystości z okazji 80. rocznicy Operacji Market Garden - Wrocław, 10 września 2024. Na zdj. prezes IPN dr Karol Nawrocki. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczystości z okazji 80. rocznicy Operacji Market Garden - Wrocław, 10 września 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Uroczystości z okazji 80. rocznicy Operacji Market Garden - Wrocław, 10 września 2024. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Ryszard Małaszkiewicz - pułkownik Wojska Polskiego (awans o dwa stopnie w 2020 r.), uczestnik wojny polsko-bolszewickiej. Brał udział w Bitwie Warszawskiej oraz późniejszych walkach na Wileńszczyźnie. Po wojnie kontynuował karierę wojskową. Był absolwentem Wyższej Szkoły Wojennej i autorem nagrodzonego przez Ministerstwo Spraw Wojskowych regulaminu musztry saperów. We wrześniu 1939 r. w stopniu kapitana służył w Sztapie Naczelnego Dowódcy Saperów, gen. bryg. Mieczysława Dąbkowskiego. Po klęsce przedostał się do Francji, a następnie Wielkiej Brytanii. W 1942 r. przeszedł szkolenie spadochronowe, dołączając do tworzącej się Samodzielnej Brygady Spadochronowej generała Sosabowskiego. W jej składzie wziął udział w

operacji „Market Garden” na stanowisku szefa sztabu brygady. Po wojnie wrócił do kraju. Był represjonowany przez aparat bezpieczeństwa PRL. Odznaczony m.i n. Krzyżem Walecznych (dwukrotnie), Krzyżem Zasługi, Orderem Odrodzenia Polski Polonia Restituta.

10 września 1944 roku – brytyjski feldmarszałek Bernard Law Montgomery – jeden z najsłynniejszych dowódców II wojny światowej, uzyskał zgodę na przeprowadzenie operacji o kryptonimie Market Garden. Zgodę tę wydał amerykański generał Dwight Eisenhower – Naczelnym Dowódcą Alianckich Ekspedycyjnych Sił Zbrojnych. Celem tej śmiałej i zakrojonej na szeroką skalę powietrznodesantowej operacji było ominięcie niemieckich umocnień zwanych „linią Zygfryda”, utworzenie wojskom alianckim drogi do Zagłębia Ruhry, a następnie zdobycie tego uprzemysłowionego centrum Niemiec. W efekcie miało to doprowadzić do zakończenia wojny w Europie w ciągu zaledwie kilku miesięcy.

Co kryło się po kryptonimem Market Garden?

Trzy i pół dywizji powietrznodesantowych miało zostać zrzuconych w okolice miast Grave, Nijmegen i Arnhem w Holandii, by następnie opanować mosty drogowe i kolejowe nad kilkoma kanałami i rzekami, m.in. Dolnym Renem. Dywizje te miały otworzyć długi na około 100 km korytarz. Natychmiast po opanowaniu odpowiedniego lotniska, drogą powietrzną, jako wzmocnienie, miała zostać przerzucona kolejna dywizja. To był plan znany jako operacja Market.

W ramach lądowej części tego planu, czyli operacji Garden, siły lądowe brytyjskiej armii, wspierane lotnictwem taktycznym, w ciągu zaledwie 48 godzin miały pokonać opanowany przez wojska powietrznodesantowe kilkudziesięciokilometrowy korytarz.

Do wzięcia udziału w tej operacji zostały wyznaczone dwie amerykańskie dywizje powietrznodesantowe, a także jedna brytyjska wzmocniona polską 1. Samodzielną Brygadą Spadochronową dowodzoną przez generała Stanisława Sosabowskiego. Przeciwnikiem aliantów w Holandii były niemieckie wojska, które po walkach w Normandii w spokojnej – jak się wówczas wydawało – Holandii dopiero odtwarzały swoją zdolność bojową. Niestety, między innymi śmiały plan opracowany z pogwałceniem zasad działania wojsk powietrznodesantowych, głąd sukcesu, a także niedocenywanie przeciwnika sprawiły, że operacja nie zakończyła się sukcesem.

Polecamy:

- [Dyskusja: Samodzielną Brygadą spadochronową w operacji Market Garden](#)
- [Komiks „Wojenna odyseja Antka Srebrnego 1939-1944. Zeszyt 6. Operacja „Market Garden” 1944 r.”](#)
- [Film animowany na podstawie komiksu „Operacja Market Garden” z serii „Wojenna odyseja Antka Srebrnego”](#)
- [Broшуra: Generał brygady Stanisław Sosabowski \(1892-1967\)](#)
- [Obejrzyj: Gen. Stanisław Sosabowski. Spotkanie Klub im. Grota na Przystanku Historia IPN w Krakowie](#)
- [Daniel Koreś: „Sosab” – życie i służba niepokornego generała. Generał Stanisław Sosabowski \(1892-1967\)](#)
- [Piotr Chmielowiec: Korespondent wojenny u „Sosaba”](#)
- [Wystawa: Generał Stanisław Sosabowski](#)
[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Warszawa

Wrocław

Auschwitz, Bitwa warszawska, Cichociemni

Uroczystości